

Miejska Biblioteka Publiczna
w Białej Podlaskiej
SZYBKA INFORMACJA BIBLIOTECZNA

WIEDZY O REGIONIE
ul. Warszawska 12a
21-500 Biała Podlaska
tel. (088) 743 10 10

Parafialne wiadomości „KODENSKI PŁOMYK”

Nr 7/21   Lipiec 2001

„Z notatników prawosławnego księdza”

Wszelka modlitwa jest ważna – nawet niedbała. Móc i działanie modlitwy niezależne są od tego, kto wypowiada jej słowa.

Obelżywe, wulgarnie słowo bruka i rani duszę zarówno tego, kto ją wypowiada, jak i tego, kto je wypowiada, jak i tego, kto słucha. Natomiast święte słowa modlitwy, nawet wymawiane w roztargnieniu, delikatnie zapadają w naszą pamięć, w rozum, w serce, spełniając swą ukrytą przed nami, dobroczynną misję.

***

Czynimy dobro, oczyszczamy swoje serce i zbliżamy się do Boga nie dla uzyskania nagrody, lecz z miłości do Niego. Kiedyś zadałem sobie pytanie: Czy pozostałbym z Chrystusem, gdybym miał pewność, że diabeł zwycięży Boga? Bez wahania też sobie odpowiedziałem: Oczywiście, pozostałbym. Czy to jest egoizm?

***

W minutę rozpaczey wiedźcie, że nie Pan opuszcza was, a wy Pana. W imię Pana, tak nakazuję wam żyć... Kiedy jesteście sami – nawet jeśli byłoby wam smutno, ciężko, jeśli by się nie chciało – zawsze przyzywajcie Pana Jezusa Chrystusa, żyjącego w duszy waszej.

***

Jeżeli żyjecie z innymi, to służcie im tak jak samemu Bogu, i nie żądajcie za miłość – miłości, za pokorę – pochwały, za służbę – wdzięczności.

***

Zanim cokolwiek powiecie, rozważcie – osądźcie, czy wasze słowo lub uczynek nie obrazi Boga czy bliźniego.

***

Pamiętajcie, że minuta, w której dopada was lenistwo jest być może ostatnią w waszym życiu, a po niej – śmierć i sąd.

***

Zawsze poddawajcie się woli Bożej, która jest dla was zbawieniem.

***

Zauważcie, że tylko wtedy jesteście zadowoleni ze wszystkiego, kiedy cierpicie, jesteście pokorni i wszystkich kochacie.

***

Będąc w rozpaczey, zmuszajcie wasze serca i język modlić się: Panie, zbaw mnie – ginę!

***

Zło zwalczajcie dobrem, słabego nie należy poprawiać słabym.

***

W minutę porywezości miłujcie i odmawiajcie modlitwę Jezusową.

o. Aleksander Jelczaninow

4. Cerkiew św.Trójcy w Kodniu

Cerkiew ta jest piękną budowlą, stojącą przy centralnym placu Kodnia. Zbudowana została z cegły w roku 1635 z jedną kopułą i wysoką dzwonnica, przylegającą do niej, na planie sześcioramiennego krzyża z zaokrągloną, wydzielającą się częścią prezbiterium. Dolne piętro dzwonnicy jest też przedsionkiem tej cerkwi, a na drugim jej piętrze urządzone są obszerne chóry z bardzo masywnymi kolumnami, w których umiejscowione są miejsca na grobowce. Dzwonnica ozdobiona jest wieżyczkami i posiada bardzo piękny wygląd. W „Pamiętnikach Ruskiej Stariny” Batuszkowa mówi się, że początkowo cerkiew św.Trójcy była zbudowana jako cerkiew prawosławna z jedną wielką i dwiema małymi kopułami. Potem gdy budowniczy cerkwi książę Mikołaj Sapieha zmuszony był do porzucenia prawosławia a przyjęcia katolicyzmu, dwie kopuły były zdjęte a główna kopuła została zamknięta aby cerkiew mogła się upodobnić do kościoła¹.

Wydaje się jednak, że wysoka dzwonnica, która zachowała się do dnia dzisiejszego, była odbudowana nad przedsionkiem w czasie późniejszym niż cerkiew, chociaż bardzo jest możliwe, iż prócz wielkiej kopuły mogły istnieć jeszcze dwie mniejsze. O zbudowaniu dzwonnicy w czasie późniejszym świadczą sztukatorskie prace umieszczone na frontowej, zachodniej ścianie cerkwi, z czego można wywnioskować, że na początku wysoka wieża nad przedsionkiem nie

---

¹*Pamiętniki Ruskiej Stariny*, dzieło cyt. s.253 oraz *Chełmsko-Warszawskij Jeparchialnyj Wiestnik* za 1883 r., Nr 23, s.297.

istniała, zaś frontowa zachodnia ściana była wyprowadzona na podobieństwo „Chelmskiego Katedralnego Soboru”. Była upiększona różnymi sztukatorskimi wzorami, które zachowały się na zachodniej ścianie pod dzwonnica. Na tejże ścianie z południowej i północnej strony, tak jak i na soborze chelmskim, mogły stać mniejsze kopuły. Przekształcenie cerkwi na kościół nastąpiło w XVII wieku, z następującej przyczyny: w tym czasie gdy budowana była murowana cerkiew św. Trójcy, zamiast chylącej się ku upadkowi cerkwi św. Michała; Mikołaj Sapieha wędrując po Europie przyjechał do Rzymu, gdzie w papieskiej kaplicy ujrzał obraz Matki Bożej słynącej z cudów, znaną pod nazwą „De Guadeluppo”.

Sapieha zamierzał, aby ikonę tę pozostawić w swej cerkwi zamkowej lecz nie mając szans na jej kupno czy też otrzymania jej jako daru, postanowił przy pomocy stróża kaplicy wywieźć ją w tajemnicy. Stróż kaplicy przyniósł ikonę do domu, w którym zatrzymał się Sapieha. Wtedy, zgodnie z zawartą wcześniej umową Sapieha zapłacił stróżowi za obraz złotem - tyle ile ważyła ikona Matki Boskiej². Po przywiezieniu ikony do Kodnia Sapieha umieścił ją w cerkwi św. Ducha, w której zawsze modlił się wraz ze swą rodziną i ludem. Wskutek czego uczucie religijne ludu wzrosło jeszcze bardziej i święte prawosławie nadal rozkwitało nie bacząc na przenikające zewsząd fale unii i katolicyzmu. Tajemniczy wywóz cudownej ikony

W kodeńskiej kronice cerkiewnej napisanej w swoim czasie przez Ks. A. Łowickiego zapisana została następująca legenda jakoby krążąca wśród miejscowej ludności: gdy ikona Matki Boskiej w miejscu jego zamieszkania w Rzymie położona była na wagę - to cudownym zbiegiem okoliczności na przeciwległej szali przeważył tylko jeden czerwonec, wskutek czego zakrystian, który ją przyniósł bardzo oburzył się i nie chciał oddać ikony, wtedy Sapieha nie zwracając uwagi dał mu dużo złota, zaś ikonę zwinął w zwój i wywiózł z Rzymu pod swym kontuszem.

z Rzymu przez księcia wykorzystali wrogowie prawosławia by zmusić go do przyjęcia katolicyzmu. Papież Urban VIII wzniecił przeciwko Mikołajowi Sapieże sądowe postępowanie.

Nuncjusz papieski w Warszawie Honorantus - zażądał przyjazdu Sapięhy do Warszawy na sąd, i gdy ten się zjawił, został osądzony na rok więzienia z jednoczesnym zwrotem ikony do Rzymu. Polski senat zaś oznajmił mu, iż jeżeli nie przyniesie skruchy to Jako schizmatyk będzie pozbawiony miejsca w senacie. Na skutek tego w 1633 roku Mikołaj Sapiecha zmuszony był wysłać do Rzymu swego syna by prosił papieża o przebaczenie. Następnie w 1635 r. sam pojechał do Rzymu gdzie u papieskich nóg Urbana VIII otrzymał przebaczenie, pod warunkiem przyjęcia katolicyzmu i zbudowania kościoła na wzór rzymskiego kościoła św. Piotra, w którym znajdowała się ikona „De Guadeluppe”³.

Z Rzymu Mikołaj Sapięha wrócił do Kodnia jako rzymsko-katolik i zobaczył, że budowana przez niego wspaniała prawosławna cerkiew została już ukończona. Wówczas Mikołaj Sapięha wzywa z Rzymu architektów i przebudowuje cerkiew na podobieństwo kościoła. Architekci zamknęli dachem główną kopułę, zdjęli wyżej wspomniane dwie mniejsze kopuły i przybudowali od strony zachodniej fronton z wieżą, zaś od strony południowo-wschodniej dwa pokoje dla Mikołaja Sapięhy. Budowany obiekt przeznaczony początkowo na cerkiew był wyświęcony na kościół. Dnia 8.01.1636 roku Mikołaj Sapiecha, już jako katolik został wprowadzony przez łacińskiego biskupa Daduszewskiego do świątyni w celu publicznej pokuty. Od tego czasu książę Mikołaj Sapięha, prawdopodobnie ze wstydu przed ludem, za zdradę prawosławia, na zawsze zamieszkał w przybudowanych do kościoła dwóch komnatach i nie opuszczając ich, jak pustelnik żył w nich do samej śmierci, która nastąpiła 14.03.1644 roku. Miał wówczas 63 lata⁴.

Wśród mieszkańców Kodnia pozostało do dzisiaj żywe przekonanie, że Mikołaj Sapięha wybrał tę formę życia nie jako pokutę za zabranie, obrazu z Rzymu, jak utrzymują rzymsko-katolicy, ale ponieważ do końca swoich dni męczyły go wyrzuty sumienia za zdradę prawosławia i przyjęcie wiary łacińskiej.

---

³ *Encyklopedia Powszechna 1863 r.*, t.XIV, s.982.

Porządek Nabożeństw w miesiącu lipcu.

- 01.07./Niedziela/ - Św. Liturgia w Kopytowie - 9⁰⁰
- Molebień na zakończenie roku szkolnego.
- Akafist z Panachidą w Olszankach - 15⁰⁰
- 07.07./Sobota/- Narodziny Św Proroka Jana Chrzciciela
- Św.Liturgia w Olszankach - 10⁰⁰
- 8.07./Niedziela /- Św. Liturgia w Kodniu - 10⁰⁰
- 12.07./Czwartek/- Śww.App. Piotra i Pawła
Święto parafialne w Zahorowie
- 15.07./Niedziela/ - Złożenie szaty Matki Bożej w Blachernach.
Św. Liturgia w Kodniu - 10⁰⁰

/ Święto parafialne w Hrubieszowie- Turkowicach/
- 22.07. /Niedziela /- Św. Liturgia w Kopytowie - 8³⁰
- Św. Liturgia w Kodniu - 11⁰⁰
- 28.07. /Sobota /- Św. Równego Apostoła Wielkiego Księcia *Włodzimierz*
Św.Liturgia w Olszankach - 10⁰⁰
- 29.07./Niedziela/ -Pamięć św. Ojców Sześciu Soborów
Powszechnych. Święto Parafialne św. Antoniego
Pieczerskiego w Holi.

Sierpień

02.08./Czwartek / -Św. Proroka Eliasza. Święto Parafialne
Parafii Prawosławnej w Kodniu – Olszanki

- Akafist Ku św. proroku Eliaszu

- 9⁰⁰

- Św.Liturgia

- 10⁰⁰

Ogłoszenia

W Cerkwi św.Archanioła Michała posiadamy kasyety Video z
możliwością wypożyczenia. Kasyety dotyczą naszej parafii,
poświęcenia cerkwi św.Archanioła Michała, poświęcenia Kamienia
Węgielnego pod nową cerkiew Św.Ducha oraz inne.

Zapraszamy

.....

Dnia 8 lipca /Niedziela/ po św.Liturgii „Pierwsze Spotkanie
Wiernych”. Spotkanie to otworzy cykl spotkań podczas których mogą
wierni otrzymać odpowiedź na wiele pytań, a min. Względem wiary,
życia cerkwi, bieżących spraw parafialnych, ... itp.

Serdecznie zapraszamy
do sali katechetycznej
przy cerkwi

*****

W roku 1723 stosownie do bulli papieskiej Inocentego XIII była dokonana przez łacińskiego biskupa łuckiego Stefana Rupniewskiego koronacja cudownego obrazu Matki Boskiej⁵ oraz założona misja ojców jezuitów.

W 1875 roku kościół został zamknięty i następnie ze środków rządowych odnowiony oraz przebudowany, zgodnie z pierwotną intencją budowniczego Mikołaja Sapiehy. Kościół-cerkiew została ponownie wyświęcona w 1878 roku w część „Świętej Trójcy” i odtąd była parafialną cerkwią kodeńskiej parafii prawosławnej. Nowowyświęcona cerkiew posiadała zewnątrz 50 arszynów długości, 35 arszynów szerokości, 40 arszynów wysokości głównej kopuły oraz 60 arszynów wysokości dzwonnicy. Główne wejście do cerkwi prowadziło przez przedsionek od strony zachodniej. Futryny wejścia obłożone były czarnym marmurem z pięknymi frezami z herbem Sapiehów z Lisem. W podobny sposób upiękkszzone były futryny wejść prowadzących z części prezbiterialnej do zakrystii i diakonnika. Podłoga cerkwi ułożona była również z marmuru, lecz niżej od ziemi na zewnątrz świątyni. Wewnątrz i zewnątrz cerkiew była otynkowana, przy czym wewnętrzne sufity i główna kopuła były upiękkszzone specjalnymi kaflami wspaniałego wykonawstwa z początków XVII wieku. Szczególnie pięknie wykonana była kopuła cerkwi i łuki części prezbiterialnych. Z czterech stron podstawy znajdowały się kopuły: nad ikonostasem od strony północnej Zmartwychwstania Pańskiego; południowej - Wniebowstąpienia; z północno-zachodniej - Narodzenia Chrystusa i z południowo-zachodniej - Zwiastowania Najświętszej Marii Panny. Wszystkie cztery ozdoby sztukaterskie umieszczone były w pięknych owalnych ramach i między nimi znajdowały się dekoracje wielkich rozmiarów cherubinów. Nieco wyżej nad ikonami i cherubinami znajdował się pierwszy ornament upiękkszający kopułę tj. rysunek ornamentu składał się z akantowych liści i gałązek winogron.

---

⁴ *Chołmsko-Warszawskij Jeparchialnyj Wiestnik*, za 1383 r., s.398.

⁵ Gdyby w kościele nie znajdowała się kopia cudownej ikony Matki Boskiej przywiezionej z Rzymu, to jej nie potrzeba by było koronować ponieważ oryginalna ikona, sławiona kilka stuleci w Rzymie cudami, napewno była koronowana przez samego papieża.

Wyżej umieszczony był jeszcze szerszy ornament podobny do wymienionego z tą różnicą, że między gałązkami winogron umieszczone były cherubiny. Dalej szły trzy gzymsy, jeden nad drugim, na których umocowana była niewielka galeria, idąca eliptyczną formą z 8-ma okrągłymi okienkami. Upiększona była sztukaturką przybierającą różne formy kół i kwadratów; w kołach i kwadratach umieszczonych było osiem cherubinów otoczonych gwiazdami. W centrum kopuły znajdowała się wielka gwiazda otoczona sześcioma szafirami, skąd spuszczano był łańcuch do głównego żyrandola (panikadila). Podobnie były upiększone łuki prezbiterialnych części świątyni i bocznych środkowych części, przyozdobione głowami lwów. Niedługo jednak sądzono było cerkwi być prawosławną - zaledwie 39 lat W 1917 roku w przededniu powstania Polski Niepodległej cerkiew znów przyjęli rzymscy katolicy i w następnych latach przebudowali ją na wygląd sprzed 1875 roku, w jakim to stanie istnieje do dziś. Aktualnie jest ona pod wezwaniem kościoła św. Anny, który otrzymał w 1923 r. tytuł bazyliki mniejszej¹.

Polska Egzotyczna. - Przewodnik, wyd. Rewasz

5. Obecna cerkiew parafialna p.w. św. Michała w Kodniu

Po tragicznych latach I wojny światowej, ewakuacji w głąb Rosji, stracie cerkwi św. Trójcy w roku 1917 a także po powrocie uchodźców do swych domów parafia prawosławną w Kodniu powoli i z wielkim trudem odradzała się ponownie. Tradycje cerkwi św. Michała przetrwały i rozpoczęto budowę nowej cerkwi, pod tym samym wezwaniem i przy tej samej ulicy Sławatyckiej.

Inicjatorem tego wielkiego dzieła był ojciec archimandryta Chrystofor (Kościo), który przybył do Kodnia z pobliskiego monasteru św. Onufrego w Jablecznej aby prowadzić tu szeroko zakrojoną działalność duszpasterską, religijną i społeczną. Plac pod budowę cerkwi ofiarował miejscowy parafianin. Została ona zbudowana jako dom mieszkalny, ponieważ tylko w taki sposób mogła zaistnieć. Była to skromna cerkiew domowa, a dzięki takiemu właśnie wyglądkowi ówczesne władze traktowały ją jako budynek mieszkalny. W związku z tym nie podzieliła tragicznego losu innych cerkwi na Podlasiu i Chełmszczyźnie, które były masowo rozbierane i niszczone. Szczególnie trudne były lata 1937 - 38, potem okres II wojny światowej i lata powojenne, następny, nowy dramat kruchej parafii. Zmniejszyła się liczba wiernych prawosławnych na skutek przymusowego przesiedlenia ich na ziemie północne i zachodnie Polski w ramach „Akcji Wisła”.

W tym czasie opiekę duszpasterską w parafii kodeńskiej sprawował ks. Aleksy Uszakov i od 1955 roku ks. Ihumen Alipiusz (Kołodko). W 1957 r. prawosławni zaczęli powoli wracać z drugiego uchodźstwa do swojej macierzy nad Bugiem. Od 1959 roku opiekę duszpasterską sprawował ks. Eugeniusz Nielipiński a od 1961 r. ks. Grzegorz Sosna. W tym czasie zbudowana została tymczasowa plebania prawosławna przy ulicy Bojarskiej

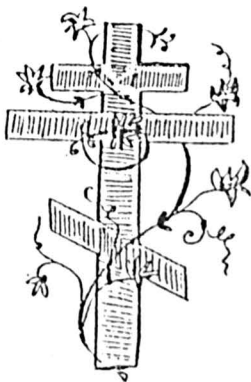
W 1964 roku proboszczem parafii został mianowany ks. Aleksy Subotko, który podjął się trudu budowy nowej murowanej plebanii oraz przebudowy istniejącej cerkwi drewnianej na większą, murowaną. Dopiero w 1988 r. po wielkim wysiłku ze strony wiernych w panoramę Kodnia wpisuje się nowy obiekt sakralny - cerkiew św. Archistratega Michała. W 1989 r. do parafii został przydzielony ks. Jerzy Ignaciuk urodzony w pobliskich Paroślach, który przedtem był wikariuszem katedralnej cerkwi Przemienienia Pańskiego w Lublinie i jednocześnie obsługiwał filialną cerkiew św. Mikołaja w Dratowie oraz cerkiew św. Kośmy i Damiana w Kolechowicach.

Nowo mianowany proboszcz zajął się przygotowaniem wybudowanej przez ks. Aleksego Subotko cerkwi do konsekracji. Z zewnątrz i wewnątrz cerkiew została pomalowana, wyposażona w wiele nowych ikon, świeczników, szat liturgicznych, utensylii oraz, co ważne, w nowe dzwony. Dnia 13.09.1992 roku cerkiew św. Michała została uroczystie poświęcona przez Biskupa Abla (Popławskiego) - Ordynariusza Diecezji Lubelsko-Chelmskiej w asyście licznych duchowieństwa². Za trud poniesiony dla parafii kodeńskiej ks. Jerzy Ignaciuk został odznaczony przez Święty Sobór Biskupów na Święto Paschy 1998 roku złotym krzyżem z ozdobami. Aktualnie w samym Kodniu mieszka ok. 30 rodzin prawosławnych. Do parafii należą także wsie Kopytów, Olszanki, Kostamłoty, Okczyn z niewielką ilością wyznawców prawosławnych.

---

² Kronika parafialna założona przez Ks. J. Ignaciuka z 1989 roku oraz Wiadomości Diecezji Lubelsko-Chelmskiej Nr 1/93 r.

Pismo Parafii Prawosławnej
Św. Arch. Michała w Kodolu
21-509 Kodeń ul. Sławatycka 19
tel. 375-43-26